

РЕШЕНИЕ

№ 1271

гр. София, 02.12.2021 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 4-ТИ ГРАЖДАНСКИ, в публично заседание на осми ноември през две хиляди двадесет и първа година в следния състав:

Председател: Нели Куцкова

Членове: Яна Вълдобрева
Мария Яначкова

при участието на секретаря Павлина Ив. Христова
като разгледа докладваното от Мария Яначкова Въззивно гражданско дело
№ 20211000500823 по описа за 2021 година

Производството е по реда на чл. 258 – 273 ГПК.

С решение № 260289 от 14 януари 2021г. по гр. д. № 13533/2019г. , Софийски градски съд, I ГО, 19 състав е осъдил Комисията за противодействие на корупцията и отнемане на имущество, придобито от престъпна дейност да заплати на Ю. О. Д. сумата от 3 000 /три хиляди/ лв., представляваща обезщетение за неимуществени вреди, претърпени в резултат на решение № 190/04.05.2010г., ведно със законната лихва върху сумата, считано от 07.06.2016 г. до окончателното изплащане на сумата, като отхвърлил иска за горницата до пълния предявен размер от 50 000 лв. като неоснователен; осъдил ответника, на основание чл. 78 ал.1 от ГПК, да заплати на ищеца и сумата от 160 лв. – разноски; осъдил ищеца да заплати на ответника на основание чл. 78 ал.3 от ГПК сумата от 282 лв. – разноски. В решението е посочено, че е постановено при участие на контролираща страна – Прокуратурата на РБ.

Ю. О. Д. е подал въззивна жалба срещу решението по гр. д. № 13533/2019г. на СГС в отхвърлителната му част. С доводи за неправилност на решението поради нарушение на процесуалния закон и като резултат на

материалния закон, иска отмяна на решението и уважаване на иска до размера от 50 000 лв.

КПКОНПИ е подала отговор на въззивната жалба на ищеца, с който е оспорила жалбата.

КПКОНПИ от своя страна е подала въззивна жалба срещу първоинстанционното решение в осъдителната му част. С доводи за нарушение на материалния закон, иска отмяна на решението в обжалваната част и отхвърляне на иска.

Ю. О. Д. е оспорил жалбата.

В съдебно заседание пред въззивния съд прокуратурата е изразила становище, че решението в осъдителната му част, обжалвано от КПКОНПИ, следва да се отмени.

За да постанови решението си, с което е присъдил обезщетение за неимуществени вреди в размер на 3 000 лв., първоинстанционният съд е приел, че е налице незаконосъобразно действие на КПКОНПИ (преди КУИППД), изразяващо се в депозиране на искане за отнемане на имущество и за допускане на обезпечение без наличие на предпоставки за това, съотв. бездействие в продължителен период от време да се извърши обективна преценка в рамките на правомощията ѝ, от което за ищеца са настъпили неимуществени вреди в причинна връзка с производството, инициирано от Комисията. За да определи размера на търсеното обезщетение, съдът е приел, че производството не предпоставя извършена престъпна дейност и, че налагането на обезпечителни мерки не е публично и не води до обществено неодобрение, а причиняват неудобство и безпокойство от евентуална загуба на имуществото, като неимуществените вреди не могат да се сравняват по интензитет с тези от водено наказателно производство.

Въззивният съд, в упражнение на правомощията си, уредени в чл. 269 ГПК, разяснени в ТР № 1/09.12.2013г. по тълк. дело № 1/2013г. на ОСГТК на ВКС, намира, че решението на първоинстанционния съд, предмет на обжалване, е валидно и допустимо, а като косвен резултат от решаващата си дейност счита същото за правилно в обжалваните части, по следните съображения:

Пред първоинстанционния съд е предявен иск с правно основание чл.

2а ЗОДОВ срещу КПКОНПИ, като правопреемник на КУИППД, за заплащане на обезщетение за неимуществени вреди в размер на 50 000 лв. ведно със законната лихва от 07.06.2016г. Претендира се заплащане на обезщетение за неимуществени вреди от образувано, впоследствие прекратено, производство за установяване на имущество, придобито от престъпна дейност от бащата на ищеца, образувано и срещу самия ищец, освен срещу родителите и брат му, както и от налагане на обезпечителни мерки и върху имуществото на ищеца по бъдещ иск на Комисията. Ищецът поддържа, че действията на ответника в момента, когато баща му бил обвиняем и задържан под стража му, а той започнал висшето си образование, му причинили постоянен и дълготраен стрес и срыв, загубил вяра в справедливостта, страх от неизвестността, влошило се здравословното му състояние, източниците на средства за издръжката му били прекъснати (в това число управляваното от баща му търговско дружество прекратило дейността си), наложен бил заповед върху трудовото му възнаграждение, бил лишен от нормален и пълноценен живот, което сложило траен отпечатък върху психиката му и начина му на живот, в това число бил „свален“ и от управлението от него автомобил. Страдал и за семейството си, като по-малкия му брат преживял и остра психотравма. Изтъква, че Комисията е забавила прекратяване на производството, в което е установено, че придобитото имущество на стойност 8 826 лв. не е на значителна стойност и за придобиването му проверяваното лице е разполагало с достатъчно средства. На по-силно основание не е имало предпоставки за образуване на производство срещу баща му, като не е анализиран и ходът на наказателното производство, приключило в крайна сметка с оправдателна присъда. За интензитета на търпените вреди акцентира върху факта, че засегнатите от производството блага възлизат на 500 000 лв., както и, че семейното жилище било изнесено на публична продажба.

В срока за отговор на исковата молба ответникът КПКОНПИ е предприел на първо място процесуална защита срещу иска с отвод за пресъдено нещо. Сочил, че държавата е обезщетила О. Д., срещу когото е образувано производството пред Комисията и обезпечителното производство, за неимуществените вреди от обвинения за престъпления от общ характер, за които той е бил оправдан. Счита, че искът е недопустим и поради липса на правен ред, по който може да се реализира отговорността на Комисията към

момента на образуване на проверката и на производството по ЗОПДИППД (отм.). Наред с това поддържа, че исковата молба е нередовна поради непосочване на период, през който са търпени вредите. По същество оспорва наличие на незаконен акт, тъй като Комисията и органите ѝ са изпълнявали законови разпоредби и при условията на обвързана компетентност, а производството е прекратено с решение на Комисията след постановяване на Тълкувателно решение № 7/30.06.2014г. по т. д. № 7/2013г. поради невъзможност да се направи обосновано предположение за придобиване на имуществото и престъплението, осъществявано през инкриминирания период. Възразил е, че ищецът е бил конституиран като ответник като син на О. Д. и не е притежавал имущество, което да е било обект на обезпечение. Възразил е и, че бащата на ищеца (последният на 20г. към момента на допускане на обезпечението), и семейството му не са били лишени от възможност да ползват и управляват имуществото си. Ответникът е възразил и срещу твърдението за липса на анализ на наказателното производство, образувано срещу О. Д., като е посочил, че решението за прекратяване на производството пред Комисията предхожда оправдателната присъда. Оспорва и причинната връзка с твърдените вреди.

В жалбата на ищеца се съдържат оплаквания срещу обжалваното решение, че съдът не е изложил мотиви за интензитета и времетраенето на въздействие на вредните фактори и конкретното им отражение върху състоянието му, както и неправилно е счел, че ограниченията и негативните изживявания на близките му са неотносими.

В жалбата на ответника, преповторил основните си възражения от защитата по същество срещу иска, се съдържат оплаквания, че съдът неправилно е уважил иска за заплащане на обезщетение за неимуществени вреди, тъй като действията на Комисията са били законосъобразни и са извършени в рамките на закона при съобразяване на съответното фактическо положение. По този начин обобщава, че не е налице незаконосъобразен акт, действие или бездействие при или по повод изпълнение на службата, които да са отменени. Отрича настъпването на твърдените неимуществени вреди в резултат от действията на Комисията. Счита, че гласните доказателства и заключението на СПсЕ сочели на изпитан стрес, който вече е преодолян, по повод наказателното производство срещу бащата на ищеца. Не било доказано и влошаване на здравето, като по отношение на ищеца бил наложен само

запор върху банкова сметка. Поддържа още, че спирането на дейността на визираното от ищеца търговско дружество „Алдекс“ ООД е станало през 2014г., като негов управител е бащата на ищеца. Отрича връзка между действия на Комисията и изземване на автомобил. Счита, че психичното състояние на брата на ищеца не може да бъде установено със свидетелските показания на тяхна близка. Сочи още, че изнасянето на публична продажба на апартамента на семейството е осъществено поради непогасяване на банков кредит, като ищецът и семейството му не са били лишени от възможността да ползват своето имущество. Жалбоподателят – ответник е развил оплаквания и срещу определянето на конкретния размер на обезщетението за вреди, който счита за завишен и необоснован с определени факти и обстоятелства.

Не е било спорно в първоинстанционното производство и от представените по делото документи се установява, че по мотивирано искане на КУИППД /сега КПКОНПИ/, направено въз основа на решение на Комисията № 192/04.05.2010г., на 05.05.2010г. е било образувано гр. д. 207/2010г. по описа на ОС – Ловеч за допускане на обезпечение срещу четири физически лица - Д., измежду които ищецът. Срещу ответника по обезпечението О. Д. (не се спори, че той е баща на ищеца, срещу когото е било образувано досъдебно производство и е привлечен като обвиняем за престъпление по чл. 235, ал. 3, т. 3 вр. ал. 1 вр. чл. 26, ал. 1 НК), искането е насочено и в качеството му на едноличен търговец; искането за обезпечение е насочено и срещу „Алдекс“ ООД, представлявано от О. Д. (този факт е установим и от справка в ТР). Производството за установяване на имущество, придобито от престъпна дейност, е образувано, след получаване на уведомление от РП- Ловеч за образувано досъдебно производство, срещу О. Д. - с решение № 190/04.05.2010г., на основание чл. 13, ал. 1, т. 1 вр. чл. 15, ал. 3 ЗОПДИППД (отм.). Ищецът Ю.Д. е посочен като ответник по искането на Комисията за обезпечение в качеството си на син на проверяваното лице. Обезпечителната мярка, поискана от молителя, която пряко засяга правната сфера на ищеца като физическо лице е заповед „на банкови сметки“, по които той е титуляр. С определение № 313/05.05.2010г. по гр. д. 207/2010г. на ОС – Ловеч е допуснато обезпечение по молбата на КУИППД на иск с цена от 528 925 лв. срещу посочените от Комисията ответници по него, чрез налагане на възбрана върху недвижими имоти, заповед на няколко ППС, на дялове в търговски дружества и върху банкови сметки.

Не е спорно и, че с решение № 189/12.05.2016г. на КОНПИ е прекратено производството срещу О. Д. пред Комисията, поради това, че не може да се направи обосновано предположение за пряка или косвена връзка между придобиването на имущество на значителна стойност и престъплението, за което О. Д. е привлечен като обвиняем. В мотивите към решението си КОНПИ се е позовала на „ ТР № 7/2013г. от 30.06.2014г. на ВКС“ и е приела ,че по време и след осъществяване на престъпната дейност придобитото имущество е в размер на 8 826 лв., което не е на значителна стойност и за придобиване на същото проверяваното лице е разполагало с достатъчно средства. С прекратителното решение е възложено на ТД – Велико Търново да подаде молба до ОС – Ловеч за отмяна на наложените обезпечителни мерки с цитираното по-горе определение, така и с определение по ч. гр. д. № 348/2010г. върху имущество на О. Д., М. Д., на ЕТ, регистриран от О. Д. и на „Алдекс“ ООД. Молба за отмяна на обезпечението е депозирана пред ОС – Ловеч на 17.05.2016г., а с определение № 276/18.05.2016 г. по ч. гр. д. № 207/2010г. на ОС – Ловеч допуснатото обезпечение е отменено. Не се спори, че това определение е влязло в сила на 07.06.2016г.

За установяване на твърдените неимуществени вреди по делото са събрани гласни доказателства чрез разпита на св. Д.–стринка на ищеца, чиито показания подлежат на преценка по реда на чл. 172 ГПК. От тях е установено по делото, че след задържането на баща му през нощта, Ю., който тъкмо станал студент по право, много се стреснал и уплашил, шок за него било и, че върху всичко, което притежавали, Комисията наложила запор, чувствал се безпомощен от атаката срещу баща си; Ю. се променил, от усмихнат и ведър се затворил в себе си, разделил се с приятелката си, отразило му се, че майка му постоянно плачела и, че братчето му посещавало психолози, което според свидетелката имало страхова невроза.

Твърденията на свидетелката, че ищецът не е могъл да си вземе заплата поради наложен запор; че е бил „свален“ от полицаи от автомобила, който управлявал, поради наложен запор и, че техниката, с която работи семейството, била взета; че близките на ищеца започнали да го избягват поради производството пред Комисията, не могат да се свържат с производството, образувано от ответника, и с правните последици на наложените обезпечителни мерки (чл. 446а, чл. 451 ГПК). Няма данни по

делото да е дадена гласност на процесното производство, образувано от ответника, така че да са настъпили последици в социален план за ищеца откъм поведение на негови близки, за каквито споменава свидетелката. Следва да се отбележи и, във връзка с приетото за установено от свидетелските показания, че от тях може да се приеме единствено, че братът на ищеца е посещавал психолог/зи и, че ищецът е изпитвал безпокойство от това. Чрез гласните доказателства и мнение на свидетеля не е допустимо да се диагностицира психоемоционалното състояние на брата на ищеца, нито да се установява причинна връзка между това състояние и процесното производство, още повече доколкото по делото е безспорно и, че срещу бащата на двамата братя О. Д. е било образувано наказателно производство и той е бил задържан по него.

По делото е изслушана и съдебно-психологическата експертиза. От заключението по тази експертиза е установено още по делото, че при ищеца е завишено равнището на тревожност и страх, което индикира наличието на едно продължаващо стресово състояние и ако то не бъде овладяно може да доведе до нежелани психосоматични прояви. Вещото лице счита, че особено значение за стресовото състояние на ищеца, преминало в траен дистрес, е фактът, че са били запорирани банковите сметки и цялото имущество на семейството, което възпрепятствало посрещането на ежедневните нужди, наложило ограничение на контактите с приятели и познати. Ищецът, който не е посещавал психолог, е споделил, че въпреки актуалното си състояние на повишено спокойствие и увереност, възприема като травмиращо събитие арести, излъчвани по телевизията, и, че е в постоянно напрежение, че „нещо може пак да се върне“. Вещото лице е препоръчало работа с психолог; въпреки че депресията е отшумяваща и силният стрес е отминал, и ищецът е излязъл „дефакто позитивно от тази ситуация“, експертът оценява състоянието му като „психологическа нестабилност“. Вещото лице е уточнило, че първоначалната причина за стреса на ищеца е арестуването на бащата му и гледката на този арест, а после посещенията в рамките на една година на баща му в затвора; това, че брат му изпаднал в депресия и го водили по психолози; че нямали средства.

От представеното „уведомление за възлагане на недвижим имот“ не се установява, че поради действия на ответника описаният апартамент, находящ се в гр.Ловеч, е бил изнесен на публична продажба по изп. дело №

20168790401435 по описа на ЧСИ с рег. № *** с район на действие ОС-Ловеч.

При така приетото за установено, съдът прави следните правни изводи:

Предявеният иск има своето основание в нормата на чл. 2а ЗОДОВ, която регулира основанието на търсената отговорност към момента на прекратяване на производството, образувано от ответника, и към момента на отмяната на обезпечителните мерки, въпреки че образуването на производството пред ответника и искането за допускане на обезпечителни мерки предхожда приемането на чл. 2а ЗОДОВ. И преди изменението на ЗОДОВ обаче в специалния закон, уреждащ дейността и правомощията на КУИППД, е била предвидена защита за вреди, причинени от незаконни действия или бездействия, извършени във връзка със ЗОПДИППД (чл. 1 ЗОДОВ вр. чл. 32 ЗОПДИППД отм.). Ето защо, доводите, с които се отрича възможността за предявяване на иск пряко срещу ответника, са неоснователни. Отводът за пресъдено нещо, релевиран в отговора на исковата молба, макар и неподдържан във въззивното производство, също е неоснователен. Доколкото въззивният съд следи и служебно за допустимостта на решението в обжалваната част (чл. 269 ГПК), следва да се произнесе и по този въпрос. В тази връзка САС намира, че присъждането на обезщетение за вреди, причинени от държавата, на О. Д. е неотносимо към възникването и упражняването на правото на иск на Ю.Д., който претендира обезщетение за вреди на собствено основание, а въпрос по същество е на какво основание ищецът е бил конституиран като ответник в обезпечителното производство и до каква степен е засегната имуществената му сфера.

За да се произнесе по същество, съдът взе предвид следното :

Производството пред ответника е било образувано по реда на ЗОПДИППД (отм.), съгласно който органите на досъдебното производство уведомяват незабавно директорите на съответните териториални дирекции за всеки случай на започнало наказателно преследване за престъпление по чл. 3, ал. 1 ЗОПДИППД (отм.). В уведомлението се посочват лицето, срещу което е започнало наказателно преследване, престъплението и периодът на престъпна дейност, както и цялата информация за имуществото на лицето, с която посочените органи разполагат. Директорът на съответната дирекция не е задължен да предприеме незабавни действия по обезпечаване на вземането на

държавата за отнемане на имущество, а следва да прецени дали са налице предпоставките на чл. 3 ЗОПДИППД (отм.) - установено ли е, че лицето, срещу което е образувано наказателно производство за деяние, което попада в предметния обхват на закона, е придобило имущество със значителна стойност, за което може да се направи основателно предположение, че е придобито от престъпна дейност. В случая производството пред Комисията е прекратено (не се спори, че след това е постановена оправдателна присъда спрямо О. Д.) именно поради това, че след визириания период на извършване на деянието проверяваното лице не е придобило имущество на значителна стойност и не може да се направи обосновано предположение за връзка между придобиването на имуществото и престъплението. Поради прекратяването на производството поради липса на основание за отнемане на имущество, предмет на отнемане по закона, като резултат извършените от КУИППД, с правопреемник КПКОНПИ, действия във връзка с прекратеното производство са незаконосъобразни. Следователно налице е основание да се ангажира отговорността на КПКОНПИ за причинените от действията на КУИППД, свързани с обсъжданото производство, образувано от нея, вреди. За този извод за незаконосъобразно упражняване на правомощията, предоставени в специалния закон, от страна на органите на ответника, констатирано с крайния акт по прекратяване на производството, е без значение обстоятелството, че след образуване на производството пред Комисията е било постановено ТР № 7 от 30.06.2014г. по тълк. д. № 7/2013г., ОСГК на ВКС. Въпреки че в съответствие с нормите на ЗОПДИППД (отм.), КУИППД е била длъжна, след като е получила съответно уведомление, да образува преписка, да извърши проверка за имуществото на лицето и въз основа на изготвен от директора доклад и при наличието на предвидените в закона предпоставки да внесе мотивирано и подкрепено с доказателства искане за налагане на обезпечителни мерки, при положение, че има краен акт, от който се установява, че предприетите действия са били неоснователни, е без значение за търсената обективна отговорност дали на определен етап от производството действията на ответника са били съобразени със закона. Обстоятелството, че Комисията е длъжна да образува производство за установяване на имущество, придобито от престъпна дейност при наличието на предпоставките по ЗОПДИППД (отм.), не може да я освободи от отговорност като субституент на държавата – при възприемане на тази

защитна теза нормата на чл. 2а ЗОДОВ би била неприложима. Ето защо и доводите на ответника, с които отрича основанието на предявения иск, поддържайки, че липсва незаконен акт, не намират опора в доказателствата по делото.

На следващо място, съгласно установената съдебна практика, за обезщетяване на вреди по чл. 2а ЗОДОВ следва да се съобразят освен релевантните за всяко увреждане обстоятелства: предмет, продължителност и интензитет на проведеното производство, разгласяване на данни в медиите, конкретен начин на засягане на честта и доброто име съобразно възрастта, общественото и социално положение на ищеца, отражението на производството върху здравето и взаимоотношенията в семейството, последици за професионалната реализация, и всички специфични обстоятелства, произтичащи от характера и особеностите на производство по ЗОПДИППД (отм.). В тази връзка, следва да се съобрази, че за разлика от наказателното производство, където действа презумпцията за невинност и цялата доказателствена тежест се носи от прокуратурата, в производството по ЗОПДИППД (отм.) проверяваното лице следва да установява всички твърдени от него обстоятелства, от които черпи права, - например: законен източник за придобиване на имуществото, липса на връзка между престъпната дейност и доходите, стойност на имуществото, направени разходи, наличие на сключени договори за заем, за дарение на парични средства и пр. В разглеждания случай, доколкото от събраните доказателства – от показанията на разпитаната свидетелка, подложени на критичен анализ съобразно процесуалното правило на чл. 172 ГПК, и от заключението на СПсЕ, - е установено по делото, че в резултат от наложените обезпечителни мерки е настъпила неблагоприятна промяна в начина на живот на ищеца във важен за социалното му развитие момент (когато на почти 20 години е бил в начална фаза на обучението си като студент), свързана с притеснения поради наложените обезпечителни мерки (въпреки възможността да се ползва имуществото, обект на обезпечение) за посрещане на ежедневните нужди на него и семейството му (родители и брат), както и засягане на психоемоционалното му състояние (полученият стрес е преминал в дистрес и понастоящем в „психологическа нестабилност“), предизвикано от обичаен страх от неизвестността от изхода на производството, инициирано от Комисията, и от безпокойство за нормалното функциониране на близките му,

израз на което са били и поведенческите му прояви на изолиране от околните. Вредите, дължащи се на проведеното наказателно производство срещу бащата на ищеца, в това число от задържането му под стража, които са по-интензивни по характер, съобразно установеното по делото, не са в причинна връзка с действията на ответника и не подлежат на обезщетяване в настоящото производство. Извън предмета на делото и на доказване е и преживяна от по-малкия брат на ищеца „психотравма“, за каквато ищецът не може да претендира обезщетение. Съдът отчете обаче като вреди, подлежащи на обезщетяване, безпокойството и негативните изживявания на ищеца по повод ситуацията, в която е изпаднало семейството му поради образуваното производство за отнемане на имущество. За да определи размера на търсеното обезщетение за неимуществени вреди, съдът съобрази и периода от време, през който е било висящо производството по ЗОПДИППД (отм.) – около 6 години, но и, че няма данни фактически имуществената сфера на ищеца да е била засегната от обезпечителната мярка заповед върху вземане към трети лица – банки (която единствено пряко би засегнала правната му сфера). Последното е основание за определяне на обезщетение за търпените от него вреди като ответник в обезпечителното производство в по-малък размер, при отчитане обаче, съобразно гореприетото, че всички наложени обезпечителни мерки, касаещи проверяваното лице, поначало са вредоносни за ищеца, с оглед установените неблагоприятни последици за начина му на живот. Неустановено по делото е влошаване на физическото здраве на ищеца, а имуществени вреди от прекратяване на дейността на търговско дружество „Алдекс“ ООД и от невъзможността за получаване на издръжка не са в предмета на делото. По изложените съображения и въззивният съд счита, че за доказаните неблагоприятни последици от процесния незаконен акт искът за заплащане на обезщетение за неимуществени вреди е основателен до размера от 3 000 лв. Доводите на ищеца, с които обосновава по-голям размер на обезщетението, са неоснователни. Неоснователни са и доводите на ответника – жалбоподател, че присъденото обезщетение е завишено.

Така мотивиран, съдът прие, че жалбите, с които е сезиран, са неоснователни, а решението, предмет на инстанционен контрол, следва да се потвърди като правилно.

Водим от горното, Софийски апелативен съд

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение № 260289 от 14 януари 2021г. по гр. д. № 13533/2019г. на Софийски градски съд, I ГО, 19 състав.

Решението може да се обжалва, при условията на чл. 280 ГПК, в едномесечен срок от връчването му, пред Върховния касационен съд на РБ.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____